

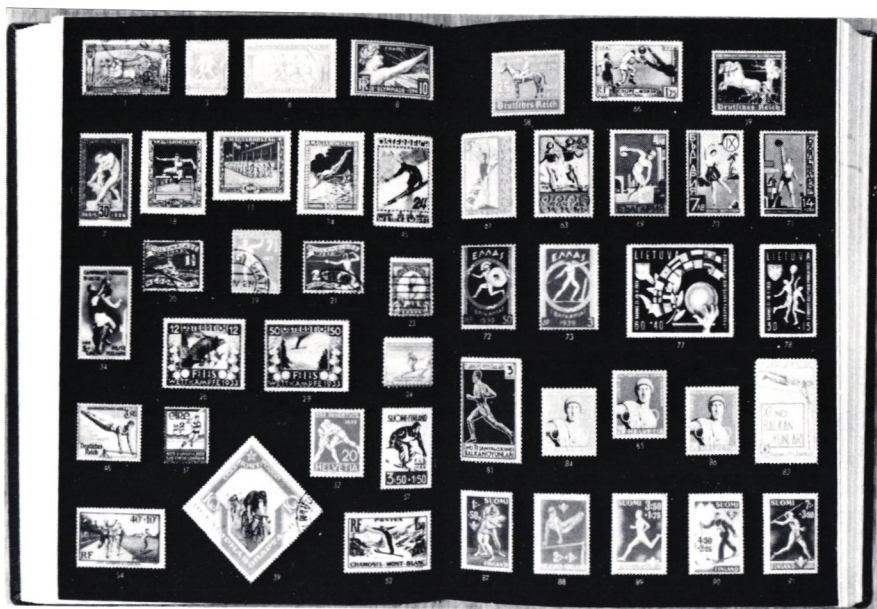
NÄR HOBBYN BLOMMAR

Av Carl-Filip Borgh

»Du är nog användbar» sade förre Postmuseichefen Paul Gerhard Heurgren, när han fick veta att jag hade två hobbies: sport och frimärken. »Du förstår, att med den snabba utveckling på motivsidan som frimärksutgivningen i hela världen uppvisar, kan den nuvarande formen att samla »land» i kronologisk ordning vidareutvecklas, så att motiven blir den röda tråden i albumen. Du som är road av att prata bör hålla föredrag i föreningarna om »sport på frimärken» så skall Du se att ännu fler börjar samla.» Det var 1943 på våren och med Heurgrens hjälp — ett härligt demonstrationsmaterial — blev det både föredrag och artiklar i detta ämne. Barnslig — som jag alltid varit — kan jag inte låta bli att förtälja, att både Heurgren och jag — och förmodligen också förläggaren — var stolta över den färgbilaga som tillsammans med min artikel så småningom inflöt i Allhems sportlexikon. En nyhet på den tiden. Det sporrade mig att försöka mig på ännu ett motivämne, »Flyg på frimärken», som återfinnes i »Ett år i luften», Flygets årsbok 1949. Även den försedd med av Heurgren utvalt demonstrationsmaterial — dock inte i färg.

Paul G Heurgren visar skämtsamma frimärksförslag (Mr G över tre frimärken) för skolpojkar från Södra Latin, varav en var Svante Foerster.

Allhems sportlexikon var ett förnämligt forum för en filateliartikel.

Det borde ha blivit mycket mera av museichefens initiativ, men just de åren hade jag förutom ett kvalificerat arbete en del andra aktiviteter på gång. Såsom sekreterare både i SFF:s riks- och lokala organisationer, sekreterare i Rikskommittén för Frimärkets Dag, ordförande i AIK:s nybildade handbollssektion, förman för ledarna i Skidfrämjandet (det hette så på den tiden) hade jag ju tillräckligt att göra.

Någonstans skall man ju börja sin berättelse, och jag har, som läsaren säkert förstår, börjat i mitten.

När min far till min 10-åriga födelsedag i augusti 1915 – mitt under brinnande världskrig – från Stettin till Helsingborg fått ett Schaubek-album, förändrades min lilla värld och fick samtidigt – mig ovetande – en ny inriktning. Längst fram i den digra boken låg lösa blad med färgrika kartor över de länder, som återfanns i albumet, vilka jag klippte ut och med hjälp av den gummering, som fanns på baksidan, placerade ut på respektive riken. På varje karta var namnet på huvudstaden understruket. Av någon anledning lärde jag mig namnen. Jag kunde ju inte hålla detta för mig själv, så det kom till min lärares kännedom. Och han testade mig med det resultatet, att han föreslog vid en kontakt med min far att jag skulle »pröva in vid läroverket», vilket knappast eljest skulle ha skett. Det kostade ju pengar på den tiden. Jag kom in (fick nedsatt terminsavgift) och tack vare detta entré till en högre utbildning.

FRIMÄRKEN BERÄTTAR FLYCHISTORIA

TANKEN, att människan även skulle kunna flyga, är som bekant gammal. Ikaros, den grekiske ynglingen, som med vax fäste fjäderskruddar vid sina armar och lyfte sig över markytan för att sedan störta och omkomma, när solvärmen smälte vaxet, är — åtminstone i mytologien — den förste flygpioniären, den förste i raden av unga män, som offrat sitt liv i flygteknikens tjänst. Det är sålunda fullkomligt i sin ordning att flera länder har hans bild i sina flygmissioner. Väckrast förekommer den på ett lettiskt frimärke av år 1932 (bild 1), vilket utgavs till förmån för en flygfond. Vidare ses den flygande Ikaros på en serie om 6 frimärken från Ungern 1924—25.

Lionardo da Vinci, vars mäktiga ande även sysslade med tanken att människan skulle flyga, konstruerade — åtminstone ritade — en flygande maskin, som skulle sätta människan i stånd att lyfta över marken. Maskinen återges

på italienska frimärken av år 1932, 100 lire bl. Hans bild som flygpioniär ses även på ett lettiskt frimärke av 1932 om 10 santimu (bild 2).

I modernare tid var det först uppstigningarna med ballong och de mycket ovissa och ofta skickelsedigra färderna med sådana faror, som betecknade början till förverkligandet av människans eviga lust att höja sig i rymden. Det är inte så många av dessa flygbragder, som blivit ihågkomna på frimärke-emissioner, men svensken André, ledaren för den 1897 startade och förolyckade Nordpolsexpeditionen, finner man på två frans. rödbr. i den serie, som Liechtenstein 1948 utgav och som återger porträtten av flera av flygkonstens store män (bild 3).

Det är ju först vid detta sekels början, som de verkliga flygtekniska framstegen göres. Viktigast av dessa var givetvis bröderna Wrights historiska flygning 1903. Denna hugfästes å ett amerikanskt frimärke, som utkom vid 25-årsjubileet år 1928, när Aeronautiska Sällskapet höll en internationell kongress i U. S. A. På märket (bild 4) återgavs deras

våra ögon kostliga flygapparat. Även på ett lettiskt frimärke av 1932 om 20 santimu ses man brödernas »flygvidunder». En ny milsten i flygets historia är flygningen över Engelska Kanalen den 23/7 1909, utförd av fransmannen Louis Blériot, vilken i sitt eget specialkonstruerade flygplan på den då sagolika tiden av 25 min. utförde en flygbragd, fullt jämförbar med Lindberghs 18 år senare genomförda ensamma flygning över Atlanten. Det franska frimärket — 225 franes, violett — skänker oss bilden av Blériots plan på väg över Kanalen. Redan 1932 hade Lettland kommit med en bild av planet på 25 santimu, brun och blå, på sin intressanta frimärksserie för flygfondens (bild 5).

Nästa i raden av föregångsmän inom flygkonsten var den unge, förmögne flygpioniären Georges Chavéz från Peru, som 1910 lyckades under en i Zürich anordnad flygtävling att som

Liksom så många andra grenar av mänsklig verksamhet återgivits medelst avbildningar eller på annat sätt manifesterats på frimärken, har postverken i olika länder på detta sätt låtit hedra pionjörerna, hjältarna och sportmännen inom flyget. Särskilda frimärksemmissioner för såväl motorflyg som flygning med segel, glid- och modellplan, ävensom ballongfärder och stratosfäruppstigningar, har tid efter annan sett dagens ljus. Om flygets pionjärer och hjältar på jordens frimärken berättar här den kände filatelisten disponent C A R L F. B O R G H.

140

Flygets årsbok »Ett år i luften» återgav en artikel om flyg på frimärken.

»Sundets pärla» på den tiden Sveriges tredje sjöfartsstad, var konsuler-
nas och sjökaptenernas säte. Och deras avläggare hade ju frimärken från
hela världen bl a ostämplade serier med vilda djur från franska och portugi-
siska kolonier i Afrika. Som veckopengar var okända på den tiden, var det
inte lätt att kunna öka sitt samlande, tills jag en dag med skolmössan i hand
uppvaktade kamrern på ett rederikontor och frågade, om jag kunde få
tömma papperskorgarna onsdagar och lördagar. Det beviljades, och jag
fick det bytesmaterial jag så hade längtat efter. Den enda gång som jag fick
pengar hemma för att köpa frimärken var den dag, som det stod i Helsing-
borgs Dagblad, att nya 20-öres frimärken hade kommit ut med Gustav Vasa
— de var ritade av den moderne Forseth. För mina 60 öre fick jag ett
trestrip (på agrypapper), som fortfarande hör till de märken, som jag
älskar.

Ett förvärv som fortfarande hör till de mest uppskattade.

Så lugnade sig samlarivern under de år, då idrott, familjebildning och
»karriären» dominerade tillvaron.

Men lusten att få fortsätta med frimärkssamlandet var stark och efter vad
jag kan läsa i SFF:s matrikel nr 35, har dåvarande sekreteraren i Malmöav-
delningen där noterat, att den 25 februari 1932 blev kontoristen vid Malmö
Margarinfabrik Carl-Filip Borgh medlem av föreningen. Två år senare blev
jag sekreterare och något senare vice ordförande. Ordförande var konsul
Winroth, efter honom generalkonsul Dieden och därefter konsul Åke Lin-
dahl. Alla förträffliga ledare.

På hösten 1936 föreslog jag, att föreningen skulle bilda en ungdomsav-
delning, och den blev verklighet på våren 1937.

Jag hade ju så trevligt i föreningen och ville på något sätt göra något, som
ytterligare kunde främja hobbyn. Tanken att alla Skåneföreningarna skulle
samlas en söndag i Eslöv — järnvägsknut mitt i landskapet — slog rot och
kunde sedan förverkligas och 80 samlare kom, varav hälften från orter, där
ingen frimärksorganisation fanns.

Jag får nästan be om ursäkt för denna extremt egobetonade framställning, men jag var ju så salig, att jag fick tillfälle att på mitt sätt hjälpa till i utvecklingen. (Oss emellan var det ju inte så märkvärdigt, jag tog ju bara sådana kontakter, som hade sin motsvarighet inom idrotten, där jag också verkade som ledare). Kulmen, tyckte jag, nåddes när jag med den fantastiske Nils Strandells hjälp lyckades arrangera det första svensk-danska filatelistmötet i januari 37.

Så blev jag stockholmare igen i slutet av 1941, och fick tillfälle att tillsammans med Gunnar Sandberg och stödd av Heurgren och några sportjournalister (bl a Bom i DN) starta SFF:s ungdomsavdelning i Stockholm 1943. Samma år startade Rikskommittén förberedelserna för 1944 års Frimärkets Dag under Herman Schultz-Steinheils ledarskap. Det var ett kul pionjärbete, där man bl a fick vara samman med eldsjälerna då framför alla andra, Olle Cronsjö, redaktören, som gjorde mer för frimärkssamlan-

Olle Cronsjö — eldsjälens bland motivsamlare.

dets *breda* utveckling än någon annan. Vår första F D i Stockholm hölls på Postmuseum och den kolossala publiktillströmningen visade att idén var riktig och att större utrymmen skulle till i framtiden. Pressklippen efter premiären 1944 — finns att läsa i Frimärkets Dags årsbok 1945 — visade klart att FD kommit för att stanna.

År 1945 var det dags för mig att flytta till Malmö igen för att sedan 1950 åter bli huvudstadsbo. Mina arbetsuppgifter blev svårare och ansvaret större, så att jag fick nöja mig med att uppleva frimärkena på lediga stunder i hemmet tillsammans med urvalshälften och frimärkslektyr.

Det blev emellertid inte så helt med min frånvaro från de — i mitt tycke — stora händelserna inom hobbyn. Schultz-Steinheil ville ha mig med i kommittén för firandet av Frimärkets 100-årsjubileum 1955. Arbetet började redan i slutet av 1952 och jag fick hand om ärenden, som kan stå under rubriken »reception». Visst var det en upplevelse att få vara med och för så många få arrangera flera luncher och middagar av officiell karaktär, en festkväll på Drottningholmsteatern, en skärgårdstur i strålände väder samt den fantastiska finalen, banketten i Stadshusets »Gyllene sal».

Men mest minnesvärt för mig var ändå att få hjälpa Imre Vajda — välrenommerad frimärkshandlare — som skakade litet på handen, att på sin speciella hedersplats i Liljevalchs konsthall montera den »hemlånade» gula treskillingen. Det var något särskilt och unikt för en genomsnittssamlare som jag.

Ett annat historiskt ögonblick minns jag också. Det var, när generaldirektör Erik Swartling några månader före jubiléet för styrelsen presenterade utställningsfrimärkena — skillingarna — med den gamla valörtexten övertryckt. Det var inte alla som prisade »övergreppet».

Några år senare blev det åter omöjligt att hålla sig borta från propaganda-arbetet för frimärkssamlandet. Frimärksfrämjandet bildades, och initiativtagarna, Einar Lundström och Fred Arnell, bad mig ta ordförandeskapet i styrelsen. Det gick inte att säga nej och tillsammans med frimärksklubbarna i landet och med understöd av PFA och Postmuseum har den gamla idén med Frimärkets dag åter blommat upp över hela landet. Föreningarna och samlarna till gagn.

Så kom den dagen 1970, när det stod i avisan, att jag skulle avgå med pension och att min efterträdare var utsedd. OK *är* Du 65, så *är* Du. Jag blickade nu framåt mot en ålderdom, där väl min frimärkssamling skulle spela den dominerande rollen. Men ödet och Nils Hörjel ville annorlunda. Till min oerhörda förvåning erbjöd han mig ett konsultjobb i PFA, när det gällde marknadsföringen av svenska frimärken i länderna utanför Norden. Ja, jag blev både chockad, förvånad samt — självklart — högst smickrad. Men *också* ängslig för att misslyckas. Ingen hade ju tidigare haft ett sådant arbete inom Postverket. Men under den skicklige, tillbakadragne och balanserade avdelningsdirektören Per Påågs ledning samt med uppmuntrande »tillrop» från överintendenten Stig Granström hade jag under sju år ett

MEDLEMSBLADET

N:r 1.	Redaktör P.-Å. Lenander.	Ansv. utg. Carl Filip Borgh.	Okt. 1937.
--------	-----------------------------	---------------------------------	------------

POJKAR!

Detta är ungdomsavdelningens eget medlemsblad och dettas första nummer.

Vi i redaktionskommittén äro stolta över, att en så pass färsk sammanslutning, som vår, redan har en samlande tidskrift, där vi kunna föra fram våra synpunkter, lämna läsarna besked om viktigare filatelistiska nyheter och dyl.

Men det är heller inte meningen att blott två eller tre stycken skola utföra hela arbetet, utan var och en skall bidra med små frimärkshistorier och rön allt efter bästa förmåga.

PÅ STADSHUSET

24. Så drog det så småningom ihop sig till final. Utställningen var samtidigt en tävling, indelad i olika klasser. Resultatet av juryns bedömning bekantgjordes på avslutningsbanketten av juryordföranden dr Georg Menzinsky. Där fick också vinnarna av de tre Grand Prix och de 21 guldmedaljerna sina belöningar. Utställningens medalj var ett verk av Carl Milles. Grand Prix International, skänkt av generalpoststyrelsen, tilldelades Alex G. Argyropoulos, som tackade generaldirektör Swartling så hjärtligt.

25. Banketten hölls i Sveriges vackraste festsal — Gyllene salen i Stockholms Stadshus. Talen var välgörande få, korta och trevliga. Största lyckan gjorde kanske toastmastern disponent Carl-Filip Borgh med sin hyllning till kvinnan-filatelistfrun, versifierat och sångligt på fyra språk.

tidningarnas specialredaktörer söka skapa extra positiv PR för svenska frimärksutgåvor — såväl äldre som kommande.

New York Times' lördagssektion för frimärken var ju inte bara berömd utan även omfattande, och dess chef var den i amerikanska frimärkskretsar högt aktade David Lidman. Den kvarten, som jag telefonledes lyckades utverka åt mig, satt verkligen långt inne. Jag blev mottagen vänligt men på samma gång opersonligt. Alla världens postförvaltningar ville ju skaffa sig extra utrymme hos honom. Och trots att jag eldade på med all den entusiasm, som jag förmådde prestera, så fick jag inte den öppning, som jag så hett önskade. Nu hade jag emellertid fått med mig ett provtryck av Riksregalierna, som ju skulle ges ut i oktober. Med hjälp av detta ville jag visa för honom, hur de svenska frimärksmotiven blev allt intressantare, och när Mr Lidman fick ögonen på det färgglada trycket, förvandlades han plötsligt och sade: »Carl-Filip! det måste jag ha med på lördag.» Helt oväntat använde han nu mitt förnamn och utstrålade en charm, som förändrade hela atmosfären i hans rum. Visst blev han litet besviken, när han hörde att han skulle få vänta tills oktober att få presentera serien. Men detta blev början till en personlig vänskap. Nu är väl min och hans smak, när det gäller kvalitet på frimärken diskutabel, ty när jag vid hemkomsten berättade om hans reaktion, fick jag veta, att motiven nog var lyckade, men kvaliteten på trycket var mindre bra. Nu spelade ju detta ingen roll i Davids och mitt förhållande, och under mina år hos PFA missade vi aldrig att få våra nytgåvor presenterade på ett utmärkt sätt i tidningen.

Det är ju — som väl är — de glada och positiva upplevelserna, som man minns, och *när* man förtäljer därom, uppfattas det på sina håll som någon sorts skrytsamhet. Det kan ju inte hjälpas, så jag fortsätter i samma trall som tidigare.

Vi är nu i Australien i januari 1976 och i Melbourne, där jag besökte världsdelens store frimärkshandlare och diskuterade en utställning av svenska nyheter. Under samtalet kom vi också in på Frimärkets Dag. »Du skulle kunna bli droppen, som kommer vattnet att rinna över. Försäljningsdirektören vid det australienska postverket skulle säkert uppskatta, om han finge ta del av Dina erfarenheter. Han tvekar ännu, att tillsammans med samlarföreningarna och handlarna sätta igång.» Efter tre timmars samvaro hade han beslutat sig, och i september samma år kunde man starta The National Stamp Week. Det blev ett miniatyr-block, som återger bilden av Blamire Young, som designade Australiens första utgåva. Vännerna i Melbourne sände mig i samband med veckan en vänlig tackskrivelse och några block.

Jag hade också nöjet att få träffa en biologilärare i en förortsskola, vilken tillsammans med en grupp flickor och pojkar i 12–14 års åldern samlade och diskuterade frimärken med däggdjur och fåglar varje vecka — en timma efter skolans slut. »Varför inte fler områden?» frågade jag. »Vi måste begränsa oss. Dessa båda motiv är redan för mycket. Det gäller ju

Miniatyrblocket med Blamire Youngs porträtt utkom till The National Stamp Week 1976.

inte bara frimärskunnandet — vilket ju i och för sig är tämligen ointressant — utan antalet arter är så stort, att vi nog har åtagit oss för mycket! Detta visar ju, hur värdefullt frimärks- erkännerligen motivsamlandet är ur pedagogisk synpunkt.

Den 13-årige österrikiske studeranden Florian Straberger och mitt möte med honom i Salzburg erinrar mig om, hur han i sin internatskola använde en del av fritiden för sitt frimärkssamlande. Självklart samlade han Österrike, men det var motiv- och temasamlandet, som var den käraste sysselsättningen. Han hade tre områden:

Huset Habsburg,

Rymdfrimärken

Frimärken med valören 1 (1) för skoj skull.

Han imponerade, när det gällde kunskaperna om Habsburg-monarkien, jag hade svårt att följa honom — både språkligt och tekniskt — bland alla

Filatelistedagen i Eslöv blev succé.

Ett åttiototal skåningar hade
mött upp.

En del av deltagarna i mötet.

Den skånska filatelistedagen i Eslöv på söndagen hade rönt ett synnerligen stort intresse och icke mindre än ett åttiototal filatelister från alla delar av Skåne hade mött upp. Ungefär hälften av de tillstädeskomna voro samlare från mindre orter utan förbindelse med någon organisation.

Mötet inleddes med att initiativtagaren, disponent Carl F. Borgh, Malmö,

sin samling från Förenta staterna. Vidare talade dekoratör G. Ekwall, Malmö, om Ryssland efter 1917, maskinist H. Möllerström, Hälsingborg, om stämpelar, dir. Hugo Sjöberg om uppsättning av helsaker samt slutligen civilingenjör G. Dahlin, Hälsingborg, som inledde de svenska specialsamlarnas timme.

Efter lunch vidtog auktion, börs m. m., och först vid sjutiden på kvällen

Ett framgångsrikt initiativ.

Malmö Filatelist Förenings första sammankomst med
Hanssons Fil. Klubb - på C.F.A:s initiativ. 1936

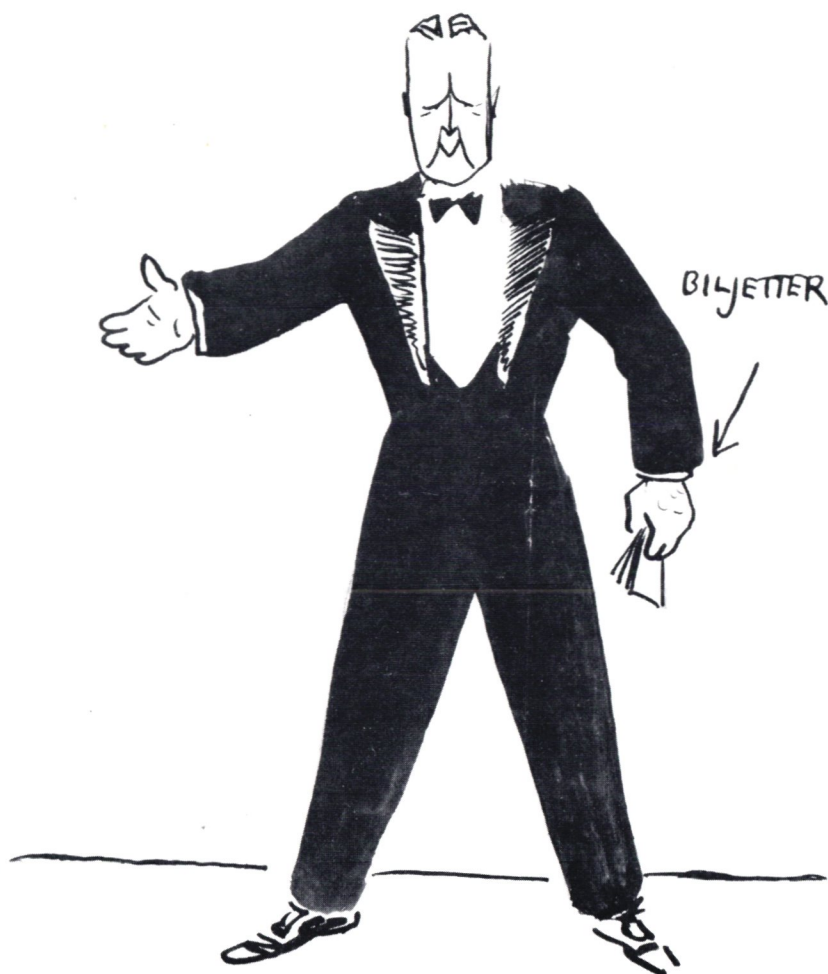
Första svensk-danska filatelistmötet 1937 blev en stor framgång.

rymdmärken och det roade mig särskilt mycket att se, med vilken fantasi han monterade sina »ettor».

Jag har också svårt att glömma en ungersk gymnasist, som ytterst hängivet samlade frimärken från Ungern och några andra östblocksländer och med strålande entusiasm målade upp för mig sin framtid, där hans frimärkssamling ur ekonomisk synpunkt skulle spela en framträdande roll. Att få se lyckan i hans ögon, när han demonstrerade hur fantasifullt han monterat sin samling »Sport på frimärken», var för mig en glädje. Såväl gammal som ung i östländerna placerar mycket pengar i frimärken för sin framtida trygghet. Vi håller tummarna för dem.

Låt mig berätta om ännu en minnesbild. Den ligger mig kanske allra närmast om hjärtat.

Jag hade 24 timmar på mig i Hongkong, innan jag skulle vidare med flyget via Taipei till Tokio och PFA:s nye representant där. Efter att hos frimärkshandlarna — under dagens lopp — undersökt möjligheterna för en ökad försäljning av PFA:s sortiment, ägnade jag kvällen åt något helt annat. En av mina mycket beresta vänner hade förhandsunderrättat en svensk missionär om min ankomst och denne — i sin tur — hade för aftenen arrangerat en ungdomsträff för frimärkssamlare. Där jag skulle fungera som underhållare. Han hade kallat ett femtiotal och de kom allesammans. Jag har alltid haft litet »fjärilar i magen», när jag skall hålla ett anförande, men den här gången kände jag mig särskilt ängslig för att min insats inte skulle bli bra. Inte för språkets skull, ty att kunna engelska är ett måste för Hongkongs ambitiösa kinesungdomar, det var så mycket annat

HR. C.-F. BORG HÄLSAR
VÄLKOMMEN.

allén
-32.

Författaren i unga år som tecknaren Anders Sten såg honom år 1932.

som tog emot. Historiskt visste de ingenting om Europa, geografiskt visste de var världsdelen låg, men var Sverige fanns, visste fyra (vid en handuppräckning). Ungdomarna samlade Hongkong, Vietnam, Filippinerna och Macao. Några få hade märken från Storbritannien. Jag gjorde så gott jag kunde för att hjälpligt öka deras kunskaper. Hur som helst, stämningen i den otrivsamt sterila betongkällaren steg i ett kör och nådde sin kulmen, när det blev dags för prisutdelning. Av de 50 närvarande hade 30 sina album med sig och jag hade lovat att titta på alla och sedan ge dem av mina medförda presenter allteftersom jag vid en så snabb titt — som enväldig domare — skulle bestämma. Jag gjorde klart för alla att jag knappast var kompetent — det var för mig tämligen okända frimärksländer, och dessutom hade jag för kort tid. Det var lätt att ge första priset till en 13-åring, som i mina ögon var outstanding med en snygg samling nyare Storbritannien. Och när jag gav andrapriset till en rullstolsbunden, svårt handikappad grabb, då överraskades jag av att *alla* i lokalen reste sig upp, jublade och applåderade. Jag hade svårt att dölja, hur rörd jag blev. Bara att se pojken strålande, lyckliga ögon är en bild, som jag aldrig kommer att glömma.

Man måste resa utomlands för att se hur bra vi har det här i landet. Även på frimärksområdet. Antalet ideellt arbetande ledare är stort, och myndigheterna visar stor förståelse för vår hobby. Det finns förvisso mycket att säga om detta. Men jag slutar här. Det har känts skönt en stund att få berätta litet om hur mitt frimärksliv utvecklats. Visst håller jag med dem, som tycker, att vi frimärkssamlare är litet »prilliga» men vi är smittade av en »virus», som inte river *ner* utan bara bygger *upp*.

*Magister Filatelinder, glad och
god ciceron på Frimärket-ger.*

